NORAKSTS

Lieta Nr.A420535710

AA43-3520-11/18

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 22.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Šteinberga,
tiesneši K.Berķis un M.Birzgalis,

piedaloties pieteicējam *A.S.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Tieslietu ministrijas pārstāvei *Z.S.* un Valsts probācijas dienesta pārstāvim *J.L.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.S.* pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2009.gada 18.decembra lēmuma Nr.1-4.1/147 atzīšanu par prettiesisku un tā izpildes seku novēršanu, sakarā ar Tieslietu ministrijas un Valsts probācijas dienesta apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 9.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts probācijas dienests (turpmāk arī – Dienests) ar 2009.gada 29.maija vēstuli Nr.9005-14/NOS/822 (turpmāk arī – Brīdinājums) informēja *A.S.* par civildienesta attiecību izbeigšanu ar 2009.gada 6.jūliju sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu.

Ar Dienesta 2009.gada 17.jūnija rīkojumu Nr.9005-7/1178 (turpmāk arī – Rīkojums) pieteicējs ar 2009.gada 6.jūliju atbrīvots no Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/ /amats/* sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu.

Izskatījusi pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, Tieslietu ministrija (turpmāk – Ministrija) ar 2009.gada 18.decembra lēmumu Nr.1-4.1/147 (turpmāk – Lēmums) Rīkojumu atzina par tiesisku.

[2] *A.S.* iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par Lēmuma atcelšanu un tā izpildes seku novēršanu – pieteicēja atjaunošanu civildienestā un samaksas par darba piespiedu kavējumu pieteicēja vidējās izpeļņas apmērā izmaksu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[2.1] 2008.gada 25.novembrī pieteicējam tika izsniegta darba nespējas lapa, tika veikta galvas operācija, stacionārā pieteicējs atradās līdz 2008.gada 17.decembrim. Darba nespējas laikā pieteicējs tika pārcelts, pazemināts amatā no */amats/* par */amats/* Dienesta */struktūrvienība/*, neskatoties uz pieteicēja 2009.gada janvāra iesniegumu par to, ka veselības

stāvokļa dēļ pieteicējam nav iespējams iepazīties un saprast nosūtīto dokumentu nozīmi attiecībā par pārcelšanu citā amatā. 2009.gada 15.aprīlī pieteicējam tika piešķirta 2.invaliditātes grupa, par ko Dienests bija informēts.

[2.2] 2009.gada 29.maijā pieteicējs saņēma Brīdinājumu, kuru apstrīdēja 2009.gada 27.jūnijā. Ņemot vērā Ministrijas atbildi, ka Brīdinājums ir administratīvā akta sagatavošanas gaitā izdots procesuāls dokuments, kas nav apstrīdams atsevišķi no administratīvā akta, pieteicējs likumā noteiktajā termiņā apstrīdēja Rīkojumu, kuru saņēma tikai 2009.gada 4.novembrī.

Līdz Rīkojuma saņemšanai iepriekš pieteicējam nebija zināms par tāda dokumenta esamību, viņš ar to netika iepazīstināts, netika arī aicināts uz pieteicēja kā */amats/* darbības izvērtēšanu.

[2.3] Pieteicējs uzskata par prettiesiskiem Lēmumā izdarītos secinājumus par pieteicēja darba izvērtējumu, tā kritērijiem, kas ir pamatā atbrīvošanai. Pieteicējam nav saprotams, kā Dienesta vadītāja 2009.gada 28.maija rīkojuma „Par ierēdņu skaita samazināšanas kritērijiem" piemērošanā var atsaukties uz darbības izvērtējumu par pieteicēja kā */amats/* (amats mainīts pēc tam) 2008.gada 29.oktobrī un pēc kādiem kritērijiem notikusi vērtēšana, ja Lēmumā atzīts, ka tie nav bijuši līdz 2009.gada 28.maijam.

Līdz 2009.gada 17.jūnijam nebija pieņemti normatīvie dokumenti, uz kuriem atsaucas Ministrija Lēmumā – 2009.gada 12.jūnija grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā" (spēkā no 2009.gada 29.jūnija).

[2.4] Ņemot vērā, ka Valsts civildienesta likums neregulē valsts civildienesta attiecību izbeigšanu sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu un atbrīvošanu no darba slimības laikā ar piešķirtu invaliditāti, pieteicējs uzskata, ka piemērojamas Darba likuma normas.

Dienests, atbrīvojot pieteicēju no darba, ir pārkāpis Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, 101.panta ceturtās daļas un 109.panta otrās un trešās daļas noteikumus, 108.panta noteikumus, kas paredz priekšrocības turpināt darba attiecības darbinieku skaita samazināšanas dēļ.

[3] Dienests tiesā iesniegtajos paskaidrojumos pieteikumu uzskata par nepamatotu, norādot šādus apsvērumus.

[3.1] 2008.gada 18.decembra Dienesta vēstulē Nr.9005-13/NOS/1367 pieteicējs ar savu parakstu apstiprinājis Dienesta piedāvājumu ieņemt */struktūrvienība/ /amats/* amatu, kā arī 2008.gada 18.decembra */amats/* apraksta beigās ir parakstījies par iepazīšanos ar amata aprakstu. Tādējādi nav pamatots pieteicēja apgalvojums, ka darba nespējas laikā viņš ticis pazemināts amatā no */amats/* par */amats/*.

[3.2] 2009.gada 29.maijā Dienests ar faksu un ierakstītā sūtījumā nosūtīja pieteicējam Brīdinājumu (ko apliecina pieteicēja paraksts par faksa sūtījuma saņemšanu un paraksts par iekšzemes pasta sūtījuma saņemšanu), kurā pieteicējs tika informēts par valsts civildienesta attiecību izbeigšanos

2009.gada 6.jūlijā sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu. Līdz ar to pieteicējs par atbrīvošanu no amata 2009.gada 6.jūlijā bija informēts.

[3.3] Dienests nav pārkāpis Darba likuma normas. Situācijā, kad persona ir valsts civildienesta attiecībās ar iestādi, šīs attiecības regulē Valsts civildienesta likums. Darba likuma normas tiek piemērotas tikai tajos gadījumos, kad konkrētu tiesisko attiecību regulējums nav atrodams Valsts civildienesta likumā.

[3.4] Valsts civildienesta likums neparedz ierobežojumus valsts civildienesta attiecību izbeigšanai ierēdņa slimības laikā.

[3.5] Pieteicēja vērtējums ir zemāks nekā citiem darbiniekiem, tādējādi Darba likuma 108.panta otrās daļas nosacījumi par priekšrocībām palikt darbā, ja darba rezultāti un kvalifikācija būtiski neatšķiras, nav piemērojami.

[4] Ministrija rakstveida paskaidrojumos norāda, ka pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

[4.1] Tā kā līdz 2009.gada 29.jūnijam, kad spēkā stājās grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā", likumdevējs nebija noteicis kritērijus, kuriem ierēdņiem ir priekšrocības turpināt civildienesta attiecības sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu, noteikt vienotus kritērijus, saskaņā ar kuriem izbeidzamas civildienesta attiecības ierēdņu skaita samazināšanas gadījumā, atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajam bija Dienesta vadītāja kompetencē.

[4.2] Dienesta teritoriālās struktūrvienības ierēdņu izvērtēšana atbilstoši Dienesta vadītāja 2009.gada 28.maija rīkojuma Nr.9005-6/102 3.punktā noteiktajam tika veikta saskaņā ar minētā rīkojuma 1.punktā noteiktajiem kritērijiem un Darba likuma 108.panta pirmajā daļā noteikto, kā arī pamatojoties uz Darba likuma 108.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem gadījumā, ja minimālo punktu skaits ir vienāds vairākiem ierēdņiem. Minētais nosacījums atbilst arī likuma „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā" *(redakcijā, kas spēkā stājās 2009.gada 29.jūnijā)* 10.pantā noteiktajam. Tā kā pieteicēja darba rezultāti bija viszemākie un konkrētajā gadījumā nepastāvēja priekšnosacījumi, kad priekšrocības saglabāt amatu būtu nosakāmas saskaņā ar Darba likumu, Dienestam nebija tiesiska pamata piemērot Darba likuma 108.panta otrajā daļā noteiktos papildu kritērijus.

[4.3] Netika pārkāptas pieteicēja kā personas ar invaliditāti tiesības, pieteicējs netika atbrīvots no darba sakarā ar pārejošu darbnespēju vai invaliditāti. Priekšrocības turpināt civildienesta attiecības ir tiem ierēdņiem, kuriem ir labāki darba rezultāti un augstāka kvalifikācija, turklāt minētais nav pretrunā arī ar Darba likumā iekļautās Eiropas Padomes 2000.gada 27.novembra direktīvas 2000/78/EK, kas nosaka kopēju sistēmu vienādai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju nosacījumiem.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 9.augusta spriedumu pieteicēja pieteikums apmierināts un Lēmums atzīts par prettiesisku.

Dienestam uzlikts pienākums atjaunot pieteicēju civildienestā un Latvijas Republikai uzlikts pienākums izmaksāt pieteicējam samaksu par darba piespiedu kavējumu viņa vidējās izpeļņas apmērā par laiku no 2009.gada 6.jūlija līdz atjaunošanas dienestā dienai.

Spriedums motivēts šādi.

[5.1] Dienesta 2009.gada 29.maija vēstule „Par civildienesta attiecību izbeigšanu" pati par sevi neietekmē pieteicēja tiesiskās attiecības, jo tai ir informatīvs raksturs, tā neizbeidz pieteicējam civildienesta ierēdņa statusu.

[5.2] Rīkojums, ar kuru pieteicējs atbrīvots no amata, pieteicējam nav paziņots pirms tā izpildīšanas, proti, līdz 2009.gada 6.jūlijam. Rīkojums ir izdots rakstveidā, un šādā veidā tas bija paziņojams pieteicējam. Rīkojumā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, tādējādi atbilstoši Administratīvā procesa likuma 79.panta pirmajai daļai tas bija apstrīdams viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Ņemot vērā, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 358.panta trešo daļu administratīvo aktu izpilda pēc tam, kad beidzies tā apstrīdēšanas termiņš un tas nav apstrīdēts, secināms, ka valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju nevarēja tikt izbeigtas ne pirms Rīkojuma paziņošanas pieteicējam, ne arī pirms apstrīdēšanas termiņa beigām.

[5.3] Pieteicējs */amats/* pienākumus darba nespējas dēļ nav veicis, līdz ar to pieteicējs nepamatoti tika novērtēts atbilstoši 2009.gada 28.maija rīkojumā noteiktajiem kritērijiem.

[5.4] Pirms iecelšanas */amats/* amatā pieteicējs bija Dienesta */struktūrvienība/ /amats/*. No minētā amata apraksta izriet, ka tā pienākumos neietilpst klientu lietu kārtošana. Tādējādi, vērtējot pieteicēja darbības rezultātus, bija vērtējama tikai to amata pienākumu izpilde, kas neietver klientu lietu kārtošanu.

Negatīvs punktu kopskaits pieteicējam ir radies no vērtējuma „Pārbaudīto klientu lietu skaits, kurās konstatēti trūkumi laika periodā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 27.maijam", kas pieteicējam ir mīnuss 15 punkti, savukārt pārējā vērtējuma daļā iegūto punktu kopsummā pieteicējam nav zemākais punktu skaits. Tādējādi secināms, ka pieteicēja novērtējums ir bijis zemākais tieši dēļ tā amata pienākumu izpildes novērtējuma, kuru pieteicējs, atrodoties */amats/*, nav veicis darbnespējas dēļ.

Secināms, ka minētais novērtējums nevarēja būt par pamatu pieteicēja atbrīvošanai no */amats/* un civildienesta attiecību izbeigšanai.

[6] Ministrija iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 9.augusta spriedumu, norādot šādus apsvērumus.

[6.1] Apstāklis, ka Rīkojums netika pieteicējam nosūtīts rakstveidā ierakstītā sūtījumā, kā arī pieteicējs netika personīgi ar to iepazīstināts, nevar tikt atzīts par būtisku procesuālu pārkāpumu, jo atbilstoši lietas faktiskajiem apstākļiem pieteicējam Rīkojums tika paziņots mutvārdos – telefonsarunas laikā.

Pieteicējs pirms Rīkojuma par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu ar 2009.gada 6.jūliju tika brīdināts ar Dienesta 2009.gada 29.maija vēstuli.

Tiesu praksē atzīts, ka Valsts civildienesta likums neparedz konkrētu termiņu valsts civildienesta attiecību uzteikumam.

[6.2] Ministrija nepiekrīt spriedumā norādītajam, ka pieteicējs */amats/* pienākumus darba nespējas dēļ netika veicis vispār. Atbildētāja norāda, ka gan pieteicēja 2004.gada 23.decembra amata aprakstā, gan 2008.gada 16.decembra amata aprakstā iekļautajos amata pienākumos ietilpst klienta lietu vešana. Tādējādi tiesa nepareizi novērtējusi lietas faktiskos apstākļus arī attiecībā uz pieteicēja amata aprakstā iekļautajiem amata pienākumiem, kā rezultātā izdarījusi nepareizu secinājumu par to, ka pieteicēja amata pienākumos neietilpst klienta lietu kārtošana.

[7] Dienests iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 9.augusta spriedumu, norādot šādus apsvērumus.

[7.1] Apstāklis, ka Lēmums pieteicējam nav nosūtīts ierakstītā sūtījumā pa pastu, nav būtisks procesuāls pārkāpums, īpaši situācijā, kad pieteicējs faktiski bija iepazīstināts ar tā saturu un faktisko esamību.

[7.2] Tiesa nepareizi novērtējusi lietas faktiskos apstākļus attiecībā uz pieteicēja amata aprakstā iekļautajiem amata pienākumiem, kā rezultātā izdarījusi nepareizu secinājumu par to, ka pieteicēja amata pienākumos neietilpst klienta lietu kārtošana.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 5.aprīļa spriedumu pieteicēja pieteikums apmierināts. Tiesa Lēmumu atzina par prettiesisku, uzlika pienākumu Dienestam atjaunot pieteicēju civildienestā Dienesta */struktūrvienība/* un izmaksāt pieteicējam nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2009.gada 6.jūlija līdz atjaunošanas dienestā dienai.

[9] Izskatījis lietu sakarā ar Ministrijas un Dienesta kasācijas sūdzībām, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) ar 2011.gada 5.septembra spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 5.aprīļa spriedumu.

Senāta spriedums motivēts šādi.

[9.1] Apgabaltiesa nav pilnīgi pārbaudījusi un vērtējusi pierādījumus par administratīvā akta, ar kuru izbeigtas civildienesta attiecības, paziņošanu pieteicējam. Apgabaltiesa nav noskaidrojusi un devusi vērtējumu tam, kad pieteicējs ir uzzinājis par atbrīvošanu no amata, vai iestādes rīcība, nenosūtot pieteicējam Rīkojumu pa pastu, atzīstama par būtisku procesuālu pārkāpumu un kā tā ir ietekmējusi pieteicēja tiesības.

[9.2] Nav pamatots Dienesta kasācijas sūdzības arguments, ka tiesa, analizējot Dienesta 2009.gada 28.maija rīkojumā ietvertos ierēdņu skaita samazināšanas kritērijus, ir paplašinājusi lietas izskatīšanas robežas.

[9.3] Apgabaltiesa nav vispusīgi un pilnīgi pārbaudījusi ne tiesisko regulējumu attiecībā uz pieteicēja amata pienākumiem, ne arī faktiski veicamos darbus.

[9.4] Ierēdnim saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 22.panta 1.punktu ir tiesības uz pastāvīgu civildienestu, nevis noteiktu amatu. Taču personai nav garantētas tiesības ieņemt tieši to amatu, kuru tā ieņēma pirms

civildienesta attiecību izbeigšanas, iestādei personai jāpiedāvā līdzvērtīgs amats. Tādējādi apgabaltiesa nepamatoti uzlikusi pienākumu Dienestam atjaunot pieteicēju civildienestā tieši Dienesta */struktūrvienība/*.

[9.5] Apgabaltiesa, uzliekot Dienestam pienākumu atlīdzināt pieteicējam nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2009.gada 6.jūlija, nav ņēmusi vērā, ka pieteicējam darba nespējas periods turpinājās līdz 2009.gada 25.novembrim.

Atlīdzinot nesaņemto darba algu sakarā ar prettiesisko atvaļināšanu, ir jāņem vērā pieteicēja pēc atvaļināšanas gūtie ienākumu, kurus no tā paša budžeta izmaksājis tas pats tiesību subjekts – Latvijas Republika.

[10] Tiesas sēdē atbildētāju pārstāvji apelācijas sūdzības uzturēja. Pieteicējs apelācijas sūdzības neatzina.

Motīvu daļa

[11] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētāju apelācijas sūdzības ir pamatotas.

[12] Ar Dienesta 2009.gada 17.jūnija rīkojumu Nr.9005-7/1178 pieteicējs ar 2009.gada 6.jūliju atbrīvots no Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/ /amats/*, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta g) apakšpunktu – sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu.

[13] Pirmkārt noskaidrojams, vai administratīvā akta tiesiskumu ietekmē pieteicēja norādītie procesuālie pārkāpumi Rīkojuma pieņemšanā un paziņošanā.

[13.1] Apgabaltiesa konstatē, ka ar 2008.gada 18.decembra vēstuli *(lietas 20.lapa)* pieteicējs – Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/ /amats/* – informēts, ka, ņemot vērā 2008.gada 15.decembra rīkojumu „Par amatu sarakstu", ar viņu civildienesta attiecības tiks izbeigtas ar 2009.gada 19.janvāri sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu. Pieteicējam piedāvāts */amats/* amats. Pieteicējs parakstījies par vēstules saņemšanu 2008.gada 18.decembrī un piekritis darba piedāvājumam un amata apraksta nosacījumiem *(lietas 21.-23.lapa)*.

Ar 2009.gada 29.maija vēstuli Nr.9005-14/NOS/822 *(lietas 24.lapa)* Dienests informējis pieteicēju par civildienesta attiecību izbeigšanu ar 2009.gada 6.jūliju sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu, atsaucoties uz 2009.gada 28.maija rīkojumu „Par amatu sarakstu", kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā *(lietas 31.-37.lapa)*. Lietā nav strīda par to, ka ar brīdinājumu par civildienesta attiecību izbeigšanu pieteicējs iepazīstināts 2009.gada 29.maijā.

2009.gada 17.jūnijā Dienests izdevis rīkojumu Nr.9005-7/1178 (*lietas 41.lapa)*, ar kuru pieteicējs atbrīvots no Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/ /amats/* sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu ar 2009.gada 6.jūliju, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta g)

apakšpunktu. Kā administratīvā akta pamatojums norādīts 2009.gada 29.maija brīdinājums.

Rīkojumu pieteicējs apstrīdējis Ministrijā 2009.gada 23.novembrī, un ar Ministrijas 2009.gada 18.decembra lēmumu Nr.1-4.1/147 Rīkojums atzīts par tiesisku.

[13.2] Pieteicējs uzsver, ka Rīkojumu saņēma tikai pēc sava rakstveida pieprasījuma 2009.gada 4.novembrī. Pieteicējs tiesas sēdē norādīja, ka informēšana rakstveidā bija būtiski nepieciešama, lai pieteicējs zinātu, kā tālāk rīkoties, jo slimības un tās rezultātā noteiktās invaliditātes dēļ pieteicējs mutiski sniegto informāciju varēja nesaprast.

Izskatot pieteikumu par administratīvo aktu (tā atcelšanu vai izdošanu), tiesai jāvērtē arī procesuālie pārkāpumi administratīvajā procesā iestādē un to ietekme uz gala lēmumu. Senāta praksē ir atzīts, ka procesuālo tiesību normu pārkāpums ir jāvērtē atkarībā no tā ietekmes uz galīgo lēmumu – konkrēto administratīvo aktu. Vērtējot procesuālo tiesību normu pārkāpumus un to ietekmi uz procesa rezultātu, ir jānoskaidro, vai šis pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā akta saturu. Ja varēja, tas uzskatāms par būtisku *(sk., piemēram, Senāta 2010.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-515/2010 10.punktu)*.

[13.3] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo daļu, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam — rakstveidā, mutvārdos vai citādi — , neietekmē tā stāšanos spēkā. Panta otrā daļa noteic, ja rakstveida administratīvo aktu sūta pa pastu, uzskatāms, ka administratīvais akts adresātam paziņots septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Administratīvais akts uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā arī tad, ja adresāts sūtījumu faktiski saņēmis agrāk. Ja pa pastu sūta adresātam nelabvēlīgu administratīvo aktu, to noformē kā ierakstītu pasta sūtījumu. Šaubu gadījumā iestādes pienākums ir pierādīt, kad sūtījums nodots pastā. Ja adresāts apgalvo, ka viņš pastā nodoto administratīvo aktu nav saņēmis, viņam šis apgalvojums jāpamato, minot ticamus iemeslus.

Administratīvā procesa likuma 70.panta otrā daļa ietver prezumpciju par to, kad pa pastu nosūtīts administratīvais akts tiek uzskatīts par paziņotu, kā arī noteic, ja pa pastu tiek sūtīts nelabvēlīgs administratīvais akts, tas noformējams kā ierakstīts sūtījums. Taču minētā norma neizslēdz to, ka nelabvēlīgs administratīvais akts var tikt paziņots personai arī citā veidā.

Lietā nav strīda par to, ka sākotnējais administratīvais akts – rīkojums par pieteicēja atbrīvošanu no amata – nav nosūtīts pieteicējam pa pastu ierakstītā sūtījumā.

Tiesas sēdē Dienesta pārstāvis paskaidroja, ka Rīkojums 2009.gada 17.jūnijā elektroniski nosūtīts Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/*. Savukārt no liecinieka *J.Z.* – Valsts probācijas dienesta */struktūrvienība/* vadītāja – tiesā sniegtās liecības izriet, ka pieteicējs ir ticis informēts par rīkojumu pa telefonu un teicis, ka ieradīsies Valsts probācijas dienestā personīgi.

Apgabaltiesa ņem vērā, ka 2009.gada 30.jūlijā pieteicējs Valsts ieņēmumu dienestā iesniedzis valsts amatpersonas deklarāciju, beidzot pildīt amata pienākumus *(lietas 277.-278.lapa)*, no kuras izriet, ka pieteicējs deklarācijas iesniegšanas brīdī zināja, ka beidzis pildīt amata pienākumus Valsts probācijas dienesta */amats/* amatā 2009.gada 6.jūlijā.

Tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka 2009.gada jūlija sākumā, kad viņš devies uz Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru pabalsta saņemšanai, aģentūra viņu informējusi, ka darba attiecības ar viņu pārtrauktas.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka jau pirms 2009.gada 6.jūlija, kas Rīkojumā norādīts kā civildienesta attiecību izbeigšanas brīdis, pieteicējs ticis informēts par Rīkojuma saturu.

Ņemot vērā, ka Rīkojuma pamatojumā iestāde atsaukusies uz 2009.gada 29.maija brīdinājumu, savukārt brīdinājumā (par kura saņemšanu lietā nav strīda) bija ietverta gan atsauce uz piemērojamo tiesību normu (civildienesta attiecību izbeigšana sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta g) apakšpunktu, ņemot vērā Dienesta darbības optimizāciju un saimnieciskās darbības pārkārtošanu), gan norādīts apstāklis, ka civildienesta attiecības tiks izbeigtas 2009.gada 6.jūlijā, secināms, ka pieteicējam bijis zināms arī administratīvā akta pamatojums.

[13.4] Ievērojot minēto, secināms, ka iestādes rīcība, nenosūtot pieteicējam rīkojumu pa pastu, nav atzīstama par būtisku procesuālu pārkāpumu, kas varēja ietekmēt pieteicēja tiesības.

[14] Pieteicējs iebilst pret iestādes veikto ierēdņu novērtējumu, tostarp izvēlētajiem kritērijiem.

[14.1] Likuma „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā" 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka valsts un pašvaldību institūcijas, kurām pieejamo finansējumu atlīdzības izmaksai nosaka saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2009.gadam", samazina amatpersonu (darbinieku) atlīdzības izmaksai finansējuma apjomu par 15 procentiem no kopējā institūcijai 2009.gadā šim pašam mērķim noteiktā vai plānotā finansējuma apjoma.

Atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā" 5.panta pirmajai daļai, lai nodrošinātu likuma „Par valsts budžetu 2009.gadam" 4.pantā minēto kopējās atlīdzības samazinājumu, 2009.gadā valsts vai pašvaldības institūcijās tiek veikti šā panta otrajā un trešajā daļā minētie pasākumi. Šā panta otrajā un trešajā daļā minētie pasākumi aptver prēmiju, naudas balvu, kā arī atvaļinājuma pabalstu par 2009.gada atvaļinājumu neizmaksāšanu, vadības līgumu neslēgšanu un esošo izbeigšanu, ierobežojumu noteikšana pabalstu izmaksām.

Saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā" 7.panta pirmo daļu, ja šā likuma 5.pantā minēto un citu pasākumu rezultātā netiek nodrošināts šā likuma 4.pantā minētais kopējais amatpersonu (darbinieku) atlīdzības izmaksai paredzētā finansējuma samazinājums, valsts vai pašvaldības institūcija veic attiecīgus

pasākumus šā likuma mērķa sasniegšanai (amatpersonu (darbinieku) skaita samazināšana, darba līguma grozīšana, institūcijas funkciju pārskatīšana u.c.).

Tātad atbilstoši minētajai tiesību normai kā viens no līdzekļiem amatpersonu (darbinieku) atlīdzības izmaksai paredzētā finansējuma samazinājuma nodrošināšanai ar likumu ir paredzēta arī amatpersonu (darbinieku) skaita samazināšana.

[14.2] Senāts šajā lietā ir atzinis, ka, ievērojot to, ka Valsts civildienesta likuma normas neparedz aizliegumu izbeigt civildienesta attiecības ar ierēdni darbnespējas laikā, iestādei nebija pamata pieteicēju nevērtēt saistībā ar ierēdņu skaita samazināšanu.

[14.3] Atbrīvojot pieteicēju no amata sakarā ar ierēdņu skaita samazināšanu, bija izvērtējams un izlemjams, kuri no ierēdņiem saglabās tiesības uz amatu. Šajā laikā tiesību normas nenoteica kritērijus, atbilstoši kuriem ierēdņi ir salīdzināmi ierēdņu skaita samazināšanas gadījumā, tādēļ iestādei šādi kritēriji bija jānosaka pašai. Šajā jautājumā iestādei ir plaša rīcības brīvība. Tomēr tā ir izmantojama tādējādi, lai lēmuma pieņemšana nenotiktu patvaļīgi.

Savukārt tiesa ir tiesīga pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas. Proti, vai rīcības brīvība ir izmantota, vai tā ir izmantota pareizi un vai rīcības brīvība nav pārsniegta (*sk. Senāta 2010.gada 27.maija sprieduma lietā Nr.SKA-371/2010 8.punktu*).

Kā atzinis Senāts, jautājumos, kas attiecas uz institucionālās sistēmas organizāciju, valsts pārvaldei ir ļoti plaša rīcības brīvība, kas principā nav pakļauta tiesas kontrolei. Tiesai iejaucoties šajos procesos, tiktu pārkāpts varas dalīšanas princips. Tomēr iepriekšteiktais nenozīmē, ka nav iespējama situācija, kad institucionālā reorganizācija ir vērsta uz to, lai panāktu konkrētas amatpersonas atbrīvošanu. Šādām darbībām ir jābūt pakļautām tiesas kontrolei tiktāl, ciktāl tiesa var pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, tostarp rīkojusies patvaļīgi vai pārkāpusi procesuālā taisnīguma principu (*sk. Senāta 2007.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-216/2007 10.punktu, 2011.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-472/2011 7.punktu*).

Noteikt to, kurus vērtēšanas kritērijus ir lietderīgi piemērot, ir iestādes kompetence (ja tie tieši nav noteikti tiesību normās), taču tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, proti, vai iestādes noteikto kritēriju vērtējums attiecībā uz pieteicēju ir bijis pareizs un taisnīgs.

[14.4] 2009.gada 28.maijā Dienests ir izdevis rīkojumu Nr.9005-6/100 „Par amatu sarakstu", kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā. No Dienesta amatu sarakstiem uz 2010.gada 30.jūniju *(lietas 67.-78.lapa)* un uz 2010.gada 18.maiju *(lietas 79.-92.lapa)* redzams, ka Dienesta */struktūrvienība/ /amats/* amata vietu skaits samazināts no 12 uz 9 amata vietām.

Uz minētā rīkojuma pamata Dienests 2009.gada 28.maijā ir izdevis rīkojumu Nr.9005-6/102 „Par ierēdņu skaita samazināšanas kritērijiem"

(lietas 38.–39.lapa), ar kuru noteikti kritēriji Dienesta */amats/* skaita samazināšanai.

Kā vērtēšanas kritēriji minētajā rīkojumā norādīti: Dienesta teritoriālo struktūrvienību */amats/* darbības un tās rezultātu novērtējums; nostrādātais laiks Valsts probācijas dienestā; postpenitenciārās palīdzības funkcijas likvidēšana, darba slodzes koeficienta samazināšana; Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības ierēdnim piemērotie disciplinārsodi par laika periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam; Valsts probācijas dienesta teritoriālo struktūrvienību */amats/* no pārbaudītajām klientu lietām klientu lietu skaits, kurās konstatēti trūkumi par laika periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam.

No Dienesta */struktūrvienība/* ierēdņu skaita samazināšanas vērtējuma *(lietas 40.lapa),* kas tika veikts pēc šādiem kritērijiem: ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtējums [faktiskais kvalifikācijas rādītājs, pēc kura pieteicējs novērtēts ar „C"]; nostrādātais laiks Dienestā [pieteicējs Dienestā nostrādājis 4 gadus]; postpenitenciārās palīdzības funkcijas likvidēšana, darba slodzes koeficienta samazināšana; Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības ierēdnim piemērotie disciplinārsodi par laika periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam; Valsts probācijas dienesta teritoriālo struktūrvienību */amats/* no pārbaudītajām klientu lietām klientu lietu skaits, kurās konstatēti trūkumi par laika periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam [pieteicēja novērtējums – mīnuss 15 punkti], izriet, ka pieteicēja darba rezultāti tika novērtēti ar mīnuss 10 punktu atzīmi, kas ir zemākais Dienesta */struktūrvienība/ /amats/* darba rezultātu novērtējums salīdzināto ierēdņu starpā.

[14.5] Pieteicējs norāda, ka viņu nevarēja vērtēt pēc tiem pašiem kritērijiem, pēc kuriem tika vērtēti pārējie */amats/*, jo pieteicējs darbnespējas dēļ ne dienu nav strādājis */amats/* amatā, attiecīgi viņa kā */amats/* darbība laika posmā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam nav tikusi vērtēta, bet 2008.gada 29.oktobrī veikts pieteicēja kā struktūrvienības */amats/* novērtējums („C"), līdz ar to ierēdņu skaita samazināšanas vērtējums ticis veikts, nepastāvot vienādiem apstākļiem attiecībā uz visiem vērtējumā iesaistītajiem.

Apgabaltiesa turpmāk norādīto apsvērumu dēļ atzīst par nepamatotu minēto pieteicēja viedokli, kā arī pirmās instances tiesas spriedumā izdarīto secinājumu, ka struktūrvienības */amats/* amata pienākumos neietilpa klientu lietu kārtošana un ka pieteicēja izvērtēšana saskaņā ar iestādes noteiktajiem kritērijiem nevarēja būt par pamatu pieteicēja atbrīvošanai no amata.

[14.6] Vienlīdzības princips**,** kas nostiprināts Administratīvā procesa likuma 6.pantā noteic, ka, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem apstākļiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, – atšķirīgus apstākļus). Tādējādi lietā būtu izvērtējams, vai ierēdņu izvērtēšanā tika ievērots vienlīdzības princips, ņemot vērā vienādos apstākļus un atšķirīgos apstākļus, kādos atradās pieteicējs salīdzinājumā ar citiem */amats/*. Izskatāmajā gadījumā par vienādu apstākli ir atzīstams tas, ka visi

ieņēma vienādu amatu, bet atšķirīgie, ka pieteicējs darbnespējas dēļ nepildīja konkrētos amata pienākumus, līdz ar to viņa novērtēšanai var izmantot tikai tos darbības rezultātus, kas sasniegti, pildot struktūrvienības */amats/* amata pienākumus. Tāpēc ir noskaidrojams, vai un kādā mērā minētie amata pienākumi ir bijuši salīdzināmi.

Apgabaltiesa konstatē, ka struktūrvienības */amats/* pienākumos saskaņā ar 2004.gada 23.decembra amata aprakstu *(lietas 109.-110.lapa)* ietilpa turpmāk minētie pienākumi, kas saistīti ar klientu lietu vešanu: nodrošināt sabiedrībā izciešamo sodu izpildes koordināciju (5.7.apakšpunkts), nodrošināt sociālās uzvedības korekcijas programmu realizāciju klientu reintegrācijas procesa ietvaros, pieņemt lēmumu par probācijas klienta nosūtīšanu uz konkrētu programmu (5.8.apakšpunkts), nodrošināt uzvērtēšanas ziņojumu iesniegšanu pēc tiesas un prokuratūras pieprasījuma (5.9.apakšpunkts); pieņemt lēmumus, gatavojot izvērtēšanas ziņojumus, par personas soda izciešanas iespējām sabiedrībā (5.10.apakšpunkts).

No pieteicēja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka klientu lietu sadale ietilpa struktūrvienības vadītāja pienākumos un pieteicējam, tāpat kā citiem */amats/,* tika nodotas klientu lietas atbilstoši viņa specializācijai (izvērtējuma ziņojuma sastādīšana pēc tiesas vai prokuratūras pieprasījuma, kā arī postpenitenciārās palīdzības sniegšana), taču pieteicējam nodoto klientu lietu skaits bija mazāks, ņemot vērā papildus veicamo pienākumu apjomu, savukārt vasarā atvaļinājumu periodā pieteicējam tika iedalītas lietas arī neatbilstoši viņa specializācijai.

No lietas materiāliem izriet, ka klientu lietas, kas atradās pieteicēja lietvedībā, tika nodotas citiem darbiniekiem pieteicēja prombūtnes (darbnespējas) dēļ, par ko 2008.gada 20.-21.augustā ir sastādīti klientu lietu pieņemšanas – nodošanas akti.

Ievērojot minēto, secināms, ka pieteicēja un pārējo */amats/* amata pienākumi bija salīdzināmi, līdz ar to pieteicēja darbības rezultāti, kas sasniegti, pildot struktūrvienības */amats/* amata pienākumus, bija izmantojami pieteicēja novērtēšanai, lemjot par ierēdņu skaita samazināšanu.

[14.7] Pieteicējs norāda, ka kritērijs „klientu lietu skaits, kurās konstatēti trūkumi" izvērtēts nepareizi, neņemot vērā, ka viņš darbnespējas dēļ nevarēja lietas sakārtot.

No lietas materiāliem *(lietas 280.-281.lapa)* izriet, ka tika pārbaudītas visu */amats/* lietvedībā esošās klientu lietas laika periodā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 26.maijam, procentuāli aprēķinot to lietu skaitu, kurās konstatēti trūkumi. Vienīgā atšķirība izvērtējumā konstatējama apstāklī, ka, ņemot vērā pieteicēja lietvedībā esošo salīdzinoši nelielo lietu skaitu, tās tika izvērtētas visas, savukārt attiecībā uz pārējiem pretendentiem lietas tika pārbaudītas izvēles kārtībā. Tomēr minētais apstāklis, apgabaltiesas ieskatā, nevarēja ietekmēt izvērtējuma rezultātus, ņemot vērā, ka visiem pretendentiem tika pārbaudīts līdzīgs klientu lietu kopskaits, turklāt tika noteikts lietu ar trūkumiem procentuālais īpatsvars attiecībā pret

visām pārbaudītajām lietām.

No pārbaudītajām 16 pieteicēja 2007.gada klientu lietām trūkumi konstatēti 13, no pārbaudītajām 20 pieteicēja 2008.gada klienta lietām trūkumi konstatēti 18 (no pārbaudītajām 15 pieteicēja 2008.gada 3.ceturkšņa klientu lietām trūkumi konstatēti 14), kas, ņemot vērā 2009.gada 28.maija rīkojumā par ierēdņu skaita samazināšanas kritērijiem noteikto robežu (91%-100%), ļāva novērtēt pieteicēja darbību ar mīnuss 15 punktiem, kas bija par pamatu noteikt pieteicējam viszemāko rezultātu kopējā vērtējumā.

Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka trūkumi konstatēti tikai tajās klienta lietās, ko pieteicējs darbnespējas dēļ nevarēja atbilstoši noformēt savas darbnespējas dēļ.

Kā izriet no lietas materiāliem, tostarp visu komisijas locekļu parakstītās vērtējuma veidlapas *(lietas 40.lapa)*, Dienesta sniegtās informācijas augstākai iestādei *(lietas 11.lapa)*, atbildētāju tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem un liecinieka *J.Z.* liecībām *(lietas 146.lapa)*, apgabaltiesa konstatē, ka komisija pārbaudīja katru izvēlēto klienta lietu, ņemot vērā, citastarp, tajās esošos klientu lietu pieņemšanas – nodošanas aktus un struktūrvienības vadītāja sastādīto klienta lietas pārbaudes veidlapu.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka pārējo */amats/* vesto lietu novērtējums ir noticis citādāk, līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē procesuālā taisnīguma principa pārkāpumu. Komisijas sniegtais pieteicēja novērtējums ir bijis objektīvs.

[16] Ievērojot minēto, Lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, savukārt prasījums par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku ir noraidāms.

Lemjot par administratīvā akta atcelšanu (izskatāmajā gadījumā – atzīšanas par prettiesisku) vai atzīšanu par spēkā neesošu, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 253.panta otro daļu, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Ņemot vērā, ka pieteikums par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku ir noraidāms, noraidāms ir arī prasījums par administratīvā akta seku novēršanu – pieteicēja atjaunošanu civildienestā un samaksas par darba piespiedu kavējumu pieteicēja vidējās izpeļņas apmērā izmaksu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt *A.S.* pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2009.gada 18.decembra lēmuma Nr.1-4.1/147 atzīšanu par prettiesisku un tā izpildes

seku novēršanu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	A.Šteinberga
Tiesneši	*(paraksts)*	K.Berķis
	(paraksts)	M.Birzgalis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese A.Šteinberga
2011.gada 22.decembrī